

Learning Strategies of Gifted Elementary Students*

Hakkı KONTAŞ**

ABSTRACT: The purpose of this study was to investigate gifted elementary students learning strategies in learning process. The study group consisted of 101 (50 female, 51 male) gifted students in elementary level. Data were analyzed with using t-test, one way ANOVA, Mann Whitney U test and Scheffe test. Results showed that affective strategies frequently were used by gifted students. Female students used elaboration, comprehension monitoring and organizing strategies significantly more than males. Male students used rehearsal strategy significantly more than females. 6th grade students' were used comprehension monitoring strategies significantly more than 7th grade students. 6th grade students' were used organizing strategies significantly more than 7th, and 8th grade students. The results were discussed relation to literature and implications for theory and research were offered.

Key Words: Gifted students, Learning Strategies

SUMMARY

Purpose and significance: The purpose of this study was to investigate gifted elementary students' learning strategies. Defining gifted elementary students' learning strategies will help teachers' of them in teaching-learning process. Moreover, it will contribute gifted students learn to learning

Methods: The study group consisted of 101 (51 female, 50 male) gifted students in elementary level which attend to Science & Art Centers in Ankara. Survey method was used in this research. In order to collect data Learning Strategies Scale (Güven, 2008), and personal information form were used. To analyze the data analysis of variance, t-test, Mann Whitney U, and Scheffe test were used.

Results: Gifted students' frequently used strategies were affective strategies and the least used strategies by them was rehearsal strategies. The points in elaboration strategies, organizing strategies and affective strategies were significantly higher by female students than males, however in rehearsal strategies the points of male students were significantly higher than female students. 6th grade students' points of all strategies were higher than 7th and 8th grade students points. 6th grade students' were used comprehension monitoring strategies significantly more than 7th grade students, 6th grade students' were used organizing strategies significantly more than 7th, and 8th grade students. Students' who are successful in verbal courses points were higher in all learning strategies than students' who are successful in science & math courses, but not significant statistically. Elaboration, comprehension monitoring, affective strategies points of art students higher than general cognitive gifted students, and this difference is statistically significant. With respect of mother and father education level learning strategies of all students didn't indicate significant difference.

Discussion and Conclusions: The study clearly showed that gifted elementary students' frequently used learning strategies were affective strategies, female students were using learning strategies more than males, 6th grade students were using learning strategies more than 7th and 8th grade students, Students' who are successful in verbal courses were using learning strategies more than students' who are successful in science & math courses, elaboration, comprehension monitoring, affective strategies points of art students higher than general cognitive gifted students, and this difference is statistically significant. According to mother and father education level learning strategies of students didn't indicate significant difference. How to use learning strategies might teach to gifted students and it is suggested teaching-learning activities might be designed for how to use these strategies. The results were discussed relation to literature and implications for theory and research were offered.

*This article has been presented at the "II. National Gifted and Talented Congress", Eskişehir Turkey, March 25-27th, 2009.

**Res. Asst. Dr., University of Adiyaman, e-mail: hakkikontas@hotmail.com

Üstün Yetenekli İlköğretim Öğrencilerinin Öğrenme Stratejileri*

Hakkı KONTAŞ**

ÖZ: Bu araştırma, üstün yetenekli ilköğretim öğrencilerinin öğrenme sürecinde hangi öğrenme stratejilerini kullandıklarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışma grubu ilköğretim ikinci kademedeki 101 (50 kız, 51 erkek) üstün yetenekli öğrenciden oluşmaktadır. Veriler t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Mann Whitney U testi ve Scheffe testi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları üstün yetenekli öğrencilerin duyuşsal stratejileri sıklıkla kullandıklarını göstermiştir. Kız öğrenciler, anlamlandırma, örgütleme ve duyuşsal stratejileri erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha fazla kullanmaktadırlar. Erkek öğrenciler yineleme stratejilerini kızlara göre anlamlı düzeyde daha fazla kullanmaktadırlar. Altıncı sınıf öğrencileri anlamayı izleme stratejilerini yedinci sınıf öğrencilerinden anlamlı düzeyde daha fazla kullanmaktadırlar. Altıncı sınıf öğrencileri örgütleme stratejilerini yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinden anlamlı düzeyde daha fazla kullanmaktadırlar. Bulgular, ilgili literatürde tartışıldı, teori ve araştırmalara yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Üstün Yetenekliler, Öğrenme Stratejileri

GİRİŞ

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değişmeler meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1993). Bireylerde istedik değişmelerin meydana getirilebilmesi her şeyden önce onların sahip olduğu temel özelliklerin bilinmesine bağlıdır. Her bireyin öğrenme özellikleri birbirinden farklıdır. Farklı öğrenme özelliklerine sahip olma, özellikle öğretme-öğrenme sürecinin planlanmasında ve düzenlenmesinde farklı değişkenlerin göz önünde bulundurulmasını gerektirmektedir.

Bilgi çağında yaşayan bireylerin, bilgiye erişme yollarını bilmeleri ve bu bilgileri kullanabilmeleri gereklidir. Bireylerin bunları gerçekleştirebilmeleri için öğrenmenin nasıl olduğu, başka bir deyişle “öğrenmeyi öğrenme” ile ilgili bilgiye sahip olmaları gereklidir (Güven, 2004). Öğrenmeyi öğrenme yoluyla bireyin gereksinim duyduğu bilgiye ulaşması, ulaşılan bilgilerin öğrenilmesi kolaylaşmakta ve öğrenilenlerin de kalıcılığı sağlanmaktadır. Bu da etkili öğretimi sağlamada önemli bir yere sahiptir.

Etkili öğretim sistemlerinde öğrenme ortamı ve çevresi tüm öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarına uygun olarak düzenlenir. Öğrenme stratejileri öğrencilerin bağımsız olarak kendi öğrenme görevlerini gerçekleştirmelerini sağlayan teknikler, ilkeler ya da alışkanlıklardır. Bir strateji bireyin bir görev ya da duruma yaklaşımını gösterir. Bu yaklaşım, öğrencilerin öğrenme görevlerini planlarken, gerçekleştirirken, sonuçları ve performansını değerlendirirken nasıl düşüneceği ve hareket edeceğini içermektedir (Katims and Harris, 1997).

Öğrenme Stratejileri

Öğrenmede önemli bir yere sahip olan öğrenme stratejileri, bireylerin eğitimden en yüksek düzeyde yararlanmalarını sağlamada eğitimcilere önemli ipuçları vermektedir. Açıkgöz (1996)’e göre öğrenme stratejilerinin önemini artıran bir başka neden, öğrenme stratejilerine yaşam boyu gereksinim duyulmasıdır. Bu gereksinimin kaynağı bilginin hızla artması ve değişmesidir. Bilginin bu özelliği günümüzde kendini yenileyen, geliştiren meslek insanları olmayı bir zorunluluk haline getirmektedir. Ayrıca okullarda

*Bu makale, 25-27 Mart 2009’da Eskişehir Anadolu Üniversitesinde yapılan “Üstün Yetenekli Çocuklar II. Ulusal Kongresi”nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

**Arş. Gör. Dr., Adıyaman Üniversitesi, e-posta: hakkikontas@hotmail.com

öğrenilmiş olan not alma, malzemeleri düzenli olarak saklama gibi stratejiler daha sonra iş yaşamında kullanılarak verimi artıracaktır.

Öğrenme stratejileri, belleğe yerleştirme, geri getirme gibi bilişsel stratejileri ve bilişsel stratejileri yönlendirici, yürütücü biliş süreçlerini kapsayan ve öğrencinin öğrenmesini etkileyen, öğrenci tarafından kullanılan davranış ve düşünme süreçlerine işaret etmektedir (Arends, 1997). Wittrock'a göre (1986) öğrenme stratejileri, bireyin öğrenme sırasında duyarına gelen uyarımları kısa ve uzun süreli belleğe transfer etmesini ve uzun süreli belleğe işlemlerini sağlayan teknikleri içerir. Öğrenmeyi kolaylaştıran bu stratejiler aynı zamanda öğrencilerin güdülenmesini ve yeni öğrenilen davranışların kalıcı olmasını sağlar. Schunk ve Zimmerman da (2003) öğrenme stratejilerinin, bilgiyi seçme ve organize etme, yeni bilgiyi zihindeki bilgiyle ilişkilendirme, öğrenme materyalini irdeleme, materyalin anlamlılığını ve anlamlı öğrenme iklimini korumayı artırma gibi etkinlikleri içerdiğini savunmaktadır.

Öğrenme stratejilerinin temel işlevi, öğrencilerin öğrenmelerini denetlemelerini ve yönlendirmelerini sağlamaktır. Öğrenciler, her öğrenme konusu ya da durumu için farklı öğrenme stratejileri kullanabilirler. Bu da öğrenme stratejilerinin çeşitlendirilebilir ve gerektiğinde değiştirilebilir nitelikte olduklarını gösterir. Değişik öğrenme stratejilerini kullanabilen ve yeni öğrenme stratejileri geliştirebilen öğrencilerin, kendi kendilerine ve etkili öğrenmeyi gerçekleştirebildiklerini söylenebilir (Özer, 1998). Strateji kullanmada önemli olan şey, uygun durumda uygun öğrenme stratejisini seçip kullanmaktır. Bu nedenle öğrenme stratejisi öğretiminin temel amacı, öğrencilerin kendi öğrenmelerini kendilerinin sağlamasına yardım etmektir (Senemoğlu, 2004). Bunu sağlamanın yolu da öğrenme stratejilerinin nasıl kullanılacağına öğrencilere öğretilmesidir.

Öğrenme stratejileri birçok eğitimci tarafından farklı biçimlerde sınıflandırılmıştır. Öğrenme stratejilerini bilgiyi işleme kuramına uygun olarak öğrenme süreçleriyle ilişkili bir biçimde açıklayan Gagné (1988), öğrenme stratejilerini; dikkat stratejileri, kısa süreli bellekte depolamayı artıran stratejiler, kodlamayı artıran stratejiler, geri getirmeyi kolaylaştıran stratejiler ve izleme stratejileri olmak üzere beş gruba ayırmıştır.

İlgili alanyazın incelendiğinde öğrenme stratejilerine ilişkin olarak yapılmış çeşitli sınıflamalar görülmektedir. Temel olarak en genel biçimiyle öğrenme stratejileri; Anlamlandırma, Anlamayı İzleme, Örgütlenme, Duyuşsal ve Yineleme Stratejileri şeklinde sınıflandırılabilir (Güven, 2004; Özer, 1998; Weinstein, 1988). Bu stratejiler aşağıda kısaca açıklanmıştır.

Anlamlandırma Stratejileri: Anlamlandırma stratejilerinde, öğrencilerin öğrenmeyi amaçladıkları yeni bilgiyi, daha önce öğrendikleri ve uzun süreli belleklerinde var olan bilgilerle bütünleştirerek, ona anlam yükleyerek öğrenmeleri söz konusudur. Anlamlandırma, yeni bilginin daha anlamlı duruma gelmesi için ayrıntı ekleme sürecidir (Özer, 1998).

Anlamayı İzleme Stratejileri: Öğrencilerin öğrenmeye yönelik olarak gerçekleştirdikleri etkinlikleri denetlemelerini temel alan stratejilerdir. Bu stratejiler, öğrencilerin kendi öğrenme özelliklerini belirleyip, düzenlemesine, yürütmesine ve denetlemesine yardımcı olur (Özer, 1998).

Örgütlenme Stratejileri: Örgütlenme Stratejileri, öğrencinin yeni materyali anlamlandırma düzeyini yükseltici stratejilerdir. Bu stratejiler, öğrenilecek materyalin yeniden yapılandırılarak, organize edilerek anlamlandırılmasını sağlar (Senemoğlu, 2004).

Duyuşsal Stratejiler: Öğrenmede, güdüsel ve duygusal engelleri kaldırmaya yardım eden stratejilere duyuşsal stratejiler adı verilmektedir (Senemoğlu, 2004).

Yineleme Stratejileri: Weinstein ve Mayer (1986)'e göre temel yineleme stratejileri öğrencinin öğrenme sırasında kendisine sunulan materyali ezberden okuma ve isimlendirmesini içerir.

Üstün Yetenekliler

Üstün yetenekli çocuklar, normal çocuklardan (akranlarından) farklı olarak ayrıcalıklı bir grubu oluşturmaktadır. Çünkü bu çocuklar akranlarından farklı gelişim ve öğrenme özelliklerine sahiptirler. Onların sahip olduğu bu farklı özellikler, eğitimlerinde de farklı düzenlemeleri gerektirmektedir (Kontaş, 2009). Öğretme-öğrenme sürecinde görev alacak eğitimcilerin bu özellikler doğrultusunda düzenlemelere gitmesi, sürecin daha etkili ve verimli olmasına hizmet edecektir.

Amerikan Ulusal Üstün Yetenekli Çocuklar Birliği (NAGC, 2006) üstün yetenekli bireyi, bir veya daha fazla alanda üst düzeyde performans sergileyen veya bu performansı sergileme potansiyeli olan kişi olarak tanımlamaktadır. Bu alanlar; özel akademik yetenek, genel entelektüel yetenek, yaratıcılık, liderlik, görsel ve uygulamalı sanatlar olarak ifade edilmektedir.

Üstün yetenekli çocuklar diğer gelişim alanlarındaki hızlı gelişmeden daha belirgin bir şekilde hızlı zihinsel gelişim özelliği göstermektedirler. Genelleme yapmada, ilişkileri görmede, bilgilerin transferinde ileri düzeydedirler (Metin, 1999). Olaylara bakış açıları, düşünme biçimleri, tepkileri, ilgileri akranlarına göre farklı olan üstün yetenekli çocukların öğrenme yolları da akranlarından farklılıklar gösterir.

Araştırmanın Amacı

Öğrencilerin öğrenme sürecinde kullandıkları öğrenme yolları, onların başarılı olmalarında önemli bir unsurdur. Üstün yetenekli öğrencilerin öğrenmede kullandığı öğrenme yollarının bilinmesi, onlar için düzenlenen öğretme-öğrenme sürecinin onlara uygunluğunu sağlama amacına hizmet edecektir. Bu bağlamda öğretmenler tarafından öğrenenlerin temel öğrenme özelliklerinin bilinmesi, özellikle üstün yetenekli çocukların eğitimi açısından tüm eğitimcilere rehber olacaktır. Böylelikle sınıf içinde farklı öğrenme özellikleri gösteren öğrencilerin, eğitimden en üst düzeyde yararlanmaları mümkün olacak, eğitim sürecinin daha etkili ve verimli olması sağlanacaktır.

Bu araştırma, üstün yetenekli çocukların öğrenme stratejilerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla araştırmanın alt problemleri şu şekilde belirlenmiştir:

1. Üstün yetenekli öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejileri nelerdir,
2. Üstün yetenekli öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejileri
 - a) Cinsiyet,
 - b) Sınıf düzeyi,
 - c) Başarılı olunan alan,
 - d) Yetenek alanı,
 - e) Anne eğitim düzeyi,
 - f) Baba eğitim düzeyi, değişkenleri yönünden anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Bu araştırma, 2008–2009 öğretim yılında, Ankara ili merkez ilçelerindeki ilköğretim ikinci kademe (6, 7 ve 8. sınıf) öğrenim gören üstün yetenekli 101 öğrencinin (50 kız, 51 erkek) katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu öğrencileri, bir yandan kendi okullarında öğrenim gören, diğer yandan Ankara'daki Bilim ve Sanat Merkezlerine (Ankara Bilim ve Sanat Merkezi, Ümit Bilim ve Sanat Merkezi) devam eden öğrencilerden oluşmaktadır.

Araştırma Deseni

Bu çalışmada üstün yetenekli öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerinin neler olduğunun belirlenmesi ve bu stratejilerin bağımsız değişkenler yönünden herhangi bir farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla betimsel desen kullanılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada kişisel bilgi formu ve öğrencilerin hangi öğrenme stratejilerini kullandıklarının belirlenmesi amacıyla Güven (2008) tarafından geliştirilen “Öğrenme Stratejileri Belirleme Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek, 713 öğrenci üzerinde yapılan çalışmalar sonucunda geliştirilmiştir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması ilgili araştırmacı tarafından yapılmış olup, güvenilirlik katsayısı Cronbach alpha .87 bulunmuştur. Öğrenme Stratejilerini Belirleme Ölçeği beş alt boyuttan, toplamda 35 maddeden oluşmuştur ve beşli likert türünde hazırlanmıştır. Ölçekteki 35 maddenin madde toplam yükleri .74 ile .43 arasında değişmektedir. Ölçeğin alt boyutları ve her alt boyuttaki madde sayıları; anlamlandırma stratejileri 10 madde (iç tutarlılık katsayısı .81), anlamayı izleme stratejileri sekiz madde (iç tutarlılık katsayısı .79), örgütleme stratejileri altı madde (iç tutarlılık katsayısı .76), duyuşsal stratejiler yedi madde (iç tutarlılık katsayısı .70) ve yineleme stratejileri ise dört maddeden (iç tutarlılık katsayısı .61) oluşmaktadır.

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Öğrenme stratejileri ölçeğinin uygulaması sonucunda elde edilen veriler SPSS paket programı kullanılarak analizlere tabi tutulmuştur. Öğrencilerin öğrenme stratejileri ölçeğinden aldıkları puanların ortalamalarının birbirinden anlamlı derecede farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Mann Whitney U istatistikleri yapılmış, $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde ortaya çıkan farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için de Scheffe testi yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma kapsamında ele alınan soruna yönelik bulgulara ve buna dayalı olarak yapılan yoruma yer verilmiştir. Üstün yetenekli öğrencilerin öğrenme stratejilerini kullanma durumları tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Öğrenme Stratejilerini Kullanma Durumları

Alt Boyutlar	N	\bar{X} *	SS
Anlamlandırma	101	3.79	0.67
Anlamayı İzleme	101	3.93	0.77
Örgütlenme	101	3.61	0.69
Duyuşsal	101	4.28	0.55
Yineleme	101	3.16	1.06

*En yüksek puan 5

Öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerine ilişkin yapılan analiz sonuçlarına göre, anlamlandırma stratejileri ortalamalarının $\bar{X}=3.79$, anlamayı izleme stratejileri ortalamalarının $\bar{X}=3,93$, örgütlenme stratejileri ortalamalarının $\bar{X}=3.61$, duyuşsal stratejiler ortalamalarının $\bar{X}=4.28$, yineleme stratejileri ortalamalarının ise $\bar{X}=3.16$ olduğu görülmüştür. Bu verilere dayanarak üstün yetenekli öğrencilerin sıklıkla kullandıkları öğrenme stratejilerinin duyuşsal stratejiler olduğu, en az tercih ettikleri öğrenme stratejilerinin ise yineleme stratejileri olduğu belirlenmiştir. Öğrenme stratejileri kullanımının cinsiyete göre değişip değişmediğine ilişkin analiz sonuçları tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Cinsiyete Göre Öğrenme Stratejilerinin Kullanımı ve t-Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	t	p
Anlamlandırma	Kız	50	40.40	6.13	4.04	.000*
	Erkek	51	35.35	6.40		
Anlamayı İzleme	Kız	50	32.42	6.18	1.58	.118
	Erkek	51	30.49	6.10		
Örgütlenme	Kız	50	22.68	4.75	2.51	.014*
	Erkek	51	20.69	3.08		
Duyuşsal	Kız	50	31.04	3.57	2.92	.004*
	Erkek	51	28.88	3.83		
Yineleme	Kız	50	11.70	4.58	-2.26	.026*
	Erkek	51	13.57	3.69		

* $p \leq 0,05$

Öğrenme stratejilerinin alt boyutlarının cinsiyete göre karşılaştırılması sonucu, anlamlandırma, anlamayı izleme, örgütlenme ve duyuşsal stratejileri kullanmada kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha yüksek bir ortalama elde etmişlerdir. Sadece yineleme stratejilerinde erkek öğrencilerin ortalamalarının kız öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir.

Cinsiyete göre öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerinin anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla t-testi yapılmıştır. Yapılan t-testi sonuçlarına göre, anlamlandırma stratejileri, örgütlenme stratejileri ve duyuşsal stratejiler puanlarının cinsiyete göre kız öğrenciler lehine, yineleme stratejileri puanlarının da erkek öğrenciler lehine anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Bu

bulgulara dayalı olarak, kız öğrencilerin anlamlandırma stratejileri, örgütlenme stratejileri ve duyuşsal stratejiler boyutlarında daha stratejik öğrenen oldukları, erkek öğrencilerin ise tekrar stratejilerinde daha stratejik öğrenenler oldukları söylenebilir.

Sınıf düzeyine göre öğrenme stratejileri kullanımının değişip değişmediğine ilişkin analiz sonuçları tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Sınıf Düzeyine Göre Öğrencilerin Kullandıkları Öğrenme Stratejileri

Alt Boyutlar	Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	SS
Anlamlandırma	6	57	38.86	6.61
	7	26	36.42	6.68
	8	18	36.72	7.04
Anlamayı izleme	6	57	32.81	5.78
	7	26	29.46	6.72
	8	18	30.00	5.85
Örgütlenme	6	57	22.60	4.08
	7	26	20.50	3.47
	8	18	20.44	4.42
Duyuşsal	6	57	30.28	3.89
	7	26	29.73	3.72
	8	18	29.22	3.96
Yineleme	6	57	13.02	4.21
	7	26	12.04	4.34
	8	18	12.33	4.30

Anlamlandırma, anlamayı izleme, örgütlenme, duyuşsal ve yineleme stratejileri alt testlerinden altıncı sınıfa devam eden öğrencilerin elde ettikleri puan ortalamaları, yedinci ve sekizinci sınıfa devam eden öğrencilerin puan ortalamalarından daha yüksektir. Başka bir ifadeyle altıncı sınıf öğrencileri, yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerine göre öğrenme stratejilerinin tüm alt boyutlarında daha yüksek bir ortalama elde etmişlerdir. Farkın anlamlı olup olmadığının sınıanmasına ilişkin ANOVA sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4. Sınıf Düzeyine Göre Öğrencilerin Kullandıkları Öğrenme Stratejileri Alt Boyutlara İlişkin ANOVA Sonuçları

Alt Boyutlar		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Anlamlandırma	Gruplar arası	133.938	2	66.97	1.49	0.23	
	Grup içi	4402.834	98	44.93			
	Toplam	4536.772	100				
Anlamayı izleme	Gruplar arası	245.612	2	122.81	3.36	0.04*	6-7
	Grup içi	3583.339	98	36.56			
	Toplam	3828.950	100				
Örgütlenme	Gruplar arası	111.554	2	55.78	3.49	0.03*	6-7
	Grup içi	1566.664	98	15.99			6-8
	Toplam	1678.218	100				
Duyuşsal	Gruplar arası	17.017	2	8.51	0.57	0.57	
	Grup içi	1459.735	98	14.90			
	Toplam	1476.752	100				
Yineleme	Gruplar arası	19.224	2	9.61	0.53	0.59	
	Grup içi	1775.944	98	18.12			
	Toplam	1795.168	100				

*p≤.05

Öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerinin alt boyutlarına ilişkin sınıf düzeyine göre anlamlı bir fark olup olmadığına ilişkin yapılan analizler sonucunda, altıncı sınıf öğrencilerinin anlamayı izleme ve

öğütlenme stratejileri alt ölçeğinden elde ettikleri puan ortalamaları yedinci sınıf öğrencilerinin elde ettikleri puanlardan anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Altıncı sınıf öğrencilerinin öğütlenme stratejileri alt ölçeğinden aldıkları puanlar, sekizinci sınıf öğrencilerinin aldıkları puanlara göre altıncı sınıflar lehine anlamlıdır.

Altıncı sınıflar, yedinci ve sekizinci sınıflar arasındaki farklılık, öğrencilerin içinde bulunduğu gelişim düzeyleriyle açıklanabilir. Bu yaşta bazı öğrenciler ergenliğe girerken, çoğunluğunun henüz girmedikleri söylenebilir. Bu açıdan ele alındığında altıncı sınıf öğrencileri akademik becerilerin, başarıma duygusunun önemli olduğu Erikson'un "Çalışkanlığa karşı aşağılık duygusu" psikososyal gelişim döneminde bulunmaktadır. Bu bağlamda altıncı sınıf öğrencilerinin akademik alanda başarılı olmaya, bunun için de öğrenme stratejilerini kullanmaya yönelimli oldukları söylenebilir.

Yedinci ve sekizinci sınıf düzeyi büyük ölçüde ergenliğe girmiş öğrencilerden oluşmaktadır. Bu dönem psikososyal gelişim kuramında "Kimlik kazanmaya karşı rol karmaşası" dönemi olarak tanımlanır. Bu dönemde meydana gelen hormonal dengedeki değişme ve hızlı fiziksel gelişim beraberinde ilgilerin toplumsal ve cinsel gelişim alanına yönelmeyi getirmektedir. Bu doğrultuda öğrencilerin öğrenmeye karşı ilgilerinin diğer alanlara yöneldiği, öğrenme stratejilerini kullanmadaki farklılığın da bundan kaynaklandığı düşünülebilir.

Benzer şekilde yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin bilişsel gelişim açısından altıncı sınıflara göre daha üst düzeyde olduğu, bu öğrencilerin üstün yetenekli oldukları da göz önüne alınırsa, kendilerine özgü öğrenme stratejileri geliştirdikleri ve daha çok bunları kullandıkları düşünülebilir. Bu nedenle öğrencilerin kendi öğrenme stratejilerini var olan sınıflandırma içinde değerlendirmedikleri düşünülebilir. Ayrıca yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin seviye belirleme sınavlarına hazırlandıkları göz önüne alınırsa, bu öğrencilerin öğrenme stratejilerinden çok test tekniklerine yönelmeleri de sınıf düzeyleri arasındaki farklılığın nedenleri olarak düşünülebilir.

Öğrencilerin kendilerini başarılı buldukları alanlara göre öğrenme stratejileri kullanımının değişip değişmediğine ilişkin analiz sonuçları tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5. Başarılı Bulunan Alanlara Göre Öğrenme Stratejilerinin Kullanımı

Alt Boyutlar	Ders başarısı	N	\bar{X}	SS
Anlamlandırma	Sayısal	69	37.10	6.31
	Sözel	32	39.47	7.41
Anlamayı izleme	Sayısal	69	30.70	6.23
	Sözel	32	33.06	5.86
Öğütlenme	Sayısal	69	21.32	4.06
	Sözel	32	22.44	4.13
Duyuşsal	Sayısal	69	29.72	3.56
	Sözel	32	30.44	4.41
Yineleme	Sayısal	69	12.48	3.92
	Sözel	32	13.00	4.89

Öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejileri ile kendilerini daha başarılı buldukları alan yönünden karşılaştırılması sonucunda, kendilerini sözel derslerde daha başarılı bulan öğrencilerin sayısal derslerde başarılı bulan öğrencilerden tüm alt stratejileri daha fazla kullandıkları belirlenmiştir. Sözel derslerde kendilerini başarılı bulan öğrencilerin strateji alt boyutlarından elde ettikleri ortalamalar, sayısal derslerde başarılı öğrencilerin elde ettikleri ortalamalardan daha yüksektir. Farkın anlamlılığına ilişkin yapılan analizler sonucu anlamlı fark bulunmamıştır.

Öğrencilerin yetenek alanlarına göre öğrenme stratejileri kullanımının değişip değişmediğine ilişkin analiz sonuçları tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Yetenek Alanlarına Göre Öğrenme Stratejilerinin Kullanımı

Alt Boyutlar	Alanlar	N	\bar{X}	SS
Anlamlandırma	Zihinsel	79	36.76	6.43
	Sanat	22	41.77	6.47
Anlamayı izleme	Zihinsel	79	30.78	6.13
	Sanat	22	33.82	5.94
Örgütlenme	Zihinsel	79	21.42	3.93
	Sanat	22	22.59	4.62
Duyuşsal	Zihinsel	79	29.57	3.79
	Sanat	22	31.32	3.80
Yineleme	Zihinsel	79	12.57	3.89
	Sanat	22	12.91	5.41

Öğrencilerin yetenek alanlarına göre hangi stratejileri kullandıklarına ilişkin yapılan betimsel istatistiklere göre, sanat alanında yetenekli öğrencilerin zihinsel yetenekli öğrencilere göre öğrenme stratejileri alt testlerinin tümünden daha yüksek ortalamalara sahip olduğu belirlenmiştir. Sanat alanında yetenekli öğrenciler, genel zihinsel yetenekli öğrencilere göre öğrenme stratejilerini daha fazla kullanmaktadırlar. Farkın anlamlılığına ilişkin analiz sonuçları tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Yetenek Alanlarına Göre Öğrenme Stratejilerinin U Testi Sonucu

Alt Boyutlar	Alanlar	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p	Anlamlı Fark
Anlamlandırma	Sanat	22	68.45	1506	485	0.00*	Sanat-Zihinsel
	Zihinsel	79	46.14	3645			
	Toplam	101					
Anlamayı İzleme	Sanat	22	63.20	1390.5	600.5	0.03*	Sanat-Zihinsel
	Zihinsel	79	47.60	3760.5			
	Toplam	101					
Örgütlenme	Sanat	22	56.43	1241.5	749.5	0.32	
	Zihinsel	79	49.48	3909.5			
	Toplam	101					
Duyuşsal	Sanat	22	62.47	1374.5	616.5	0.04*	Sanat-Zihinsel
	Zihinsel	79	47.80	3776.5			
	Toplam	101					
Yineleme	Sanat	22	55.13	1213	778	0.45	
	Zihinsel	79	49.84	3938			
	Toplam	101					

*p≤.05

Öğrencilerin yetenek alanlarına göre kullandıkları öğrenme stratejilerinin anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan analizler sonucunda, sanat alanında yetenekli öğrencilerin anlamlandırma, anlamayı izleme ve duyuşsal strateji puanları genel zihinsel yetenekli öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Anlamlandırma, anlamayı izleme ve duyuşsal strateji alt boyutlarında sanat alanında yetenekli öğrencilerin puanlarının genel zihinsel yetenekli öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek olması, sanat alanında yetenekli öğrencilerin Bilim ve Sanat Merkezlerine seçilirken sahip oldukları genel zihinsel yeteneğe uygun eğitim almaları yanında, yetenekli oldukları sanat alanında da destek eğitimi almış olmalarına bağlanabilir.

Öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerinin anne eğitim düzeyine göre değişip değişmediğine ilişkin analiz sonuçları tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Anne Eğitim Düzeyine Göre Kullanılan Öğrenme Stratejileri

Alt Boyutlar	Anne Eğitim Düzeyi	N	\bar{X}	SS
Anlamlandırma	Lise ve altı	63	37.89	6.82
	Üniversite ve üstü	38	37.79	6.69
Anlamayı İzleme	Lise ve altı	63	31.56	6.47
	Üniversite ve üstü	38	31.26	5.77
Örgütlenme	Lise ve altı	63	21.48	3.87
	Üniversite ve üstü	38	22.00	4.48
Duyuşsal	Lise ve altı	63	30.24	3.77
	Üniversite ve üstü	38	29.47	3.96
Yineleme	Lise ve altı	63	13.05	4.38
	Üniversite ve üstü	38	11.97	3.95

Anlamlandırma, anlamayı izleme, duyuşsal stratejiler ve yineleme boyutlarında lise ve altı düzey eğitime sahip annelerin çocuklarının ortalamaları üniversite ve üstü düzeye göre yüksek bulunmuştur. Örgütlenme stratejilerinde üniversite ve üstü düzey eğitime sahip annelerin çocuklarının ortalamaları, lise ve altı düzey eğitime sahip annelerin çocuklarından daha yüksek bulunmuştur. Farkın anlamlılığına ilişkin yapılan analiz sonucunda, anlamlı düzeyde fark olmadığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerinin baba eğitim düzeyi açısından değişip değişmediğine ilişkin analiz sonuçları tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Baba Eğitim Düzeyine Göre Kullanılan Öğrenme Stratejileri

Alt Boyutlar	Baba Eğitim Düzeyi	N	\bar{X}	SS
Anlamlandırma	Lise ve altı	52	37.88	7.30
	Üniversite ve üstü	49	37.82	6.16
Anlamayı İzleme	Lise ve altı	52	32.44	6.36
	Üniversite ve üstü	49	30.39	5.88
Örgütlenme	Lise ve altı	52	22.35	4.10
	Üniversite ve üstü	49	20.96	4.02
Duyuşsal	Lise ve altı	52	30.00	3.88
	Üniversite ve üstü	49	29.90	3.84
Yineleme	Lise ve altı	52	13.06	4.26
	Üniversite ve üstü	49	12.20	4.21

Baba eğitim düzeyi açısından anlamlandırma, anlamayı izleme, örgütlenme, duyuşsal ve yineleme stratejilerinde lise ve altı düzey eğitime sahip babaların çocuklarının, üniversite ve üstü düzey eğitime sahip babaların çocuklarına oranla daha fazla kullandıkları belirlenmiştir. Başka bir ifadeyle baba eğitim düzeyi üniversite ve üzerinde olan çocuklar, lise ve altı eğitime sahip babaların çocuklarından tüm alt boyutlarda daha az bir ortalama puan elde etmişlerdir. Farkın anlamlılığına ilişkin yapılan analizler sonucu anlamlı fark bulunmasa da, üniversite ve üstü eğitime sahip babaların çocuklarının öğrenme tercihlerine yönelik yönlendirmede buldukları ve buna bağlı olarak da çocukların kendilerine yönelik strateji kullanmada, kendi seçimlerini yapamamaları ortalamaların farklı çıkmasında etken olabilir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Etkili bir öğretimin gerçekleştirilmesinde, öğrenenlerin etkin bir öğrenen durumunda olmaları gerekir. Öğrenmede farklı yollar vardır ve bu farklı yolların öğrencilerce bilinmesi etkili öğrenme için gereklidir. Okulun ve dolayısıyla da öğretmenlerin temel görevlerinden biri de öğrencilere öğrenmede ne tür öğrenme yollarını kullanabileceklerini öğretmeleri olacaktır. Genellikle bu durum ihmal edilmekte, öğrenciler öğrenme yollarını deneme yanılma yollarıyla keşfedebilmektedirler. Öğrenme stratejileri de bu

yollardan biridir ve her öğrencinin öğrenmede kullanabileceği öğrenme stratejilerini öğrenmeleri en doğal hakkıdır.

Alanyazın taraması sonucunda üstün yetenekli öğrencilerin öğrenme stratejileri ile ilgili olarak bu çalışmaya benzer bir araştırmaya rastlanamamıştır. Buna karşın bu çalışmada ele alınan öğrenme stratejileri boyutlarından farklı olarak özellikle dil öğrenme, öz düzenleme ve öz yeterlik gibi konuları içeren çalışmaların yoğun olduğu görülmüştür. Bu durum, bu çalışmanın bir sınırlılığı olarak görülebilir.

Risemberg ve Zimmerman (1992) üstün yetenekli öğrencilerle ilgili yaptıkları bir çalışmada, başarılı öğrencilerin hedefler belirledikleri, öğrenme stratejilerinden çoğuna sahip oldukları ve bunları kullandıkları, kendi performanslarını ve hedeflerini izledikleri sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca, normal öğrencilerin üstün yeteneklilere göre anlamlı derecede fazla kullandıkları öğrenme stratejilerinin bulunmadığını savunurlar. Lefrançois de (1997) yapılan araştırmaların, başarılı öğrencilerin bilişsel stratejileri etkili biçimde kullandığını belirtmektedir. Bu öğrenciler hızlı ve kolay öğrendikleri gibi, bilgileri daha kolay hatırlayıp kullanabilmektedirler. Buradan yola çıkarak, üstün yetenekli öğrencilerin öğrenme stratejilerini kullanmada üstün olmayan akranlarından daha stratejik öğrenenler olduğu söylenebilir.

Bu araştırma üstün yetenekli öğrencilerin duyuşsal stratejileri yoğun olarak kullandıklarını, yineleme stratejilerini ise daha az tercih ettiklerini ortaya çıkarmıştır. Güven (2004) tarafından üstün yetenekli olmayan ortaöğretim öğrencileriyle yapılan bir araştırmada öğrencilerin anlamlandırma ve anlamayı izleme stratejilerini yoğun olarak kullandıkları, duyuşsal stratejileri, yineleme stratejilerini ve örgütleme stratejilerini daha az kullandıkları belirlenmiştir. Duyuşsal stratejilerin üstün yetenekli öğrenciler tarafından daha fazla tercih edilmesinin nedeni, üstün yetenekli öğrencilerin dikkat sürelerinin uzun olması, çalışma için en uygun koşulları oluşturmaları ve yaptıkları işten içsel doyum sağlamalarına bağlanabilir. Üstün yeteneklilerin duygularını yönetmede başarılı olmaları, bu öğrencilerin duyuşsal stratejileri daha fazla kullanmalarında bir başka etken olabilir.

Bu araştırmayla, öğrenme stratejilerini kullanmada, yineleme stratejileri dışında kalan tüm alt boyutlarda kız öğrencilerin aritmetik ortalamalarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Güven'in (2004) yaptığı araştırmada da kız öğrencilerin erkek öğrencilerden öğrenme stratejileri tüm alt boyutlarından daha yüksek ortalama elde ettikleri görülmüştür. Buna dayalı olarak üstün yetenekli veya üstün yetenekli olmayan normal kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre genellikle daha stratejik öğrenen oldukları sonucuna varılabilir. Anlamayı izleme stratejilerini kullanmada altıncı sınıf öğrencilerinin yedinci sınıflara göre, örgütleme stratejilerini kullanmada altıncı sınıf öğrencilerinin yedinci ve sekizinci sınıflara göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlara dayalı olarak altıncı sınıf öğrencilerinin yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerine göre daha stratejik öğrenenler olduğu söylenebilir. Sanat alanında yetenekli öğrencilerin genel zihinsel yeteneklilere göre anlamlandırma, anlamayı izleme ve duyuşsal stratejileri kullanmada anlamlı farklılık göstermeleri, hem genel yetenek alanında, hem de sanat alanında aldıkları destek eğitimiyle açıklanabilir.

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak şu önerilere yer verilebilir:

Üstün yetenekli öğrencilerin öğrenmede hangi öğrenme stratejilerini kullandıklarının veya ne tür öğrenme yollarını tercih ettikleri öğretmenlerce bilinmesi gerekmektedir. Öğrenme stratejilerinin nasıl kullanılacağı öğrencilere öğretilmeli, öğrencilerin farklı öğrenme stratejilerini kullanabilecekleri öğretme-öğrenme ortamları düzenlenmelidir. Öğrencilerin öğrenme stratejilerini kendi öğrenmelerinde etkili olarak kullanabilmeleri için öğrenme stratejilerinin neler olduğu, özellikleri, nasıl kullanılmaları gerektiği, hangi durumda ve niçin kullanmaları gerektiği konularında bilgilendirilmeleri gerekmektedir (Senemoğlu, 2004). Öğrenme stratejileri öğretiminin en belirgin yararı, öğrencilerin bağımsız öğrenmelerine rehberlik etmesidir (King-Sears, 1997).

Öğrencilerin sadece baskın öğrenme stratejileri geliştirilmemeli, diğer stratejileri de kullanmalarının sağlanması onların gelişimlerine katkı olarak düşünülebilir. Üstün yetenekli öğrencilerin öğrenme stratejileriyle normal öğrencilerin öğrenme stratejilerinin karşılaştırılması yapılabilir. Yapılacak nicel araştırmalarda daha büyük gruplarla çalışılarak karşılaştırmaların yapılması önerilmektedir. Öğrenme stratejilerinin farklı değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğine ilişkin araştırmalar da yapılacak yeni çalışmalar için önerilebilir.

Yetenek alanları farklı öğrencilerin tercih ettiği öğrenme stratejilerinin neler olduğuna ilişkin çalışmalara yer verilebilir. Üstün yetenekli öğrenciler sınırlı sayıdadır ve her üstün yetenekli öğrenci kendine özgüdür. Üstün yetenekli öğrencilerin kendilerine özgü olarak öğrenmede ne tür yollar izledikleri

nitel çalışmalarla araştırılmalıdır. Ayrıca 6, 7 ve 8. sınıf düzeyindeki üstün yetenekli öğrencilerin öğrenme stratejileri ile ilgili başka araştırmalar yapılarak, bu çalışmanın sonuçları ile karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. Ü. (1996). *Etkili Öğrenme ve Öğretme*, İzmir.
- Arends R. I. (1997) *Classroom instruction and management*. The McGraw-Hill Companies, Inc
- Ertürk, S. (1993). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Meteksan Yayınları.
- Gagnè, R.M. (1988). *Principles of instructional design*. Chicago: Halt, Rinehart and Winston.
- Güven, M. (2004). Öğrenme stilleri ile öğrenme stratejileri arasındaki ilişki. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Eskişehir, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Güven, M. (2008). Development of learning strategies scale: study of validation and reliability. *World Applied Sciences Journal*, 4(1):31-36.
- Katims, D. S & Harris, S. (1997). Improving the reading comprehension of middle school students in inclusive classrooms. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, Vol. 41 Issue 2, p116, 8p, 3 Charts
- Kontaş, H. (2009). Bilsen öğretmenlerinin program geliştirme ihtiyaçlarına ilişkin geliştirilen programın etkililiği.(Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- King-Sears, M. E. (1997). *Best academic practices for inclusive classrooms*. Focus on Exceptional Children, 29(7), 1-22.
- Lefrançois, R.G. (1997). *Psychology for teaching*. USA: Presley.
- Metin, N. (1999). *Üstün Yetenekli Çocuklar*. Ankara: Öz Aşama Matbaacılık.
- Özer, B. (1998). Öğrenmeyi öğretme. Eğitim Bilimlerinde Yenilikler. Editör: Ayhan Hakan, *İlköğretim Öğretmenliği Lisans Tamamlama Programı*. Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları, No:1016.
- Risemberg, R. & Zimmerman, B.J. (1992). Self-regulated in gifted students. *Roeper Review*, Vol. 15, Issue 2.
- Senemoğlu, N. (2004). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Schunk, D.H. & Zimmerman, B.J. (2003). Self-regulation and learning. In W.M. Reynolds & G.J. Miller (Ed.), *Handbook of psychology*. Vol.7, pp.59-79. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Weinstein, C.E. (1988). Assessment and training of student learning strategies. *Learning strategies and learning strategies* (Ed.) Ronald R. Schmeck. New York: Plenum pres.
- Weinstein, C. E. & Mayer, R.E. (1986). The teaching of learning strategies: *Handbook of research on teaching* (Ed.). M.C. Wittrock. New York: Macmillan.
- Wittrock, M.C. (1986). Students' thought processes. *Handbook of research on teaching*. (Ed.) M.C. Wittrock. New York: Macmillan.
- www.nagc.org/uploadedFiles/Information_and_Resources/NCATE_standards/final%20standards%20
(Erişim tarihi: 05.05.2006).